

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z wniosku S. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o prawo do emerytury pomostowej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 grudnia 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 11 maja 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania bez
obciążania skarżącego kosztami zastępstwa procesowego strony
pozwanej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 11 maja 2017 r. po rozpoznaniu apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B., zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w B. VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 października 2016 r. w pkt. 1 i 3, w ten sposób, że oddalił odwołanie wnioskodawcy S. B. od decyzji organu rentowego odmawiającej przyznania mu prawa do emerytury pomostowej.

Organ rentowy odmówił przyznania wnioskodawcy prawa do spornej emerytury pomostowej wobec niewykazania przez niego 15-letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. Sporne w tej sprawie były okresy pracy wnioskodawcy w okresie od 6 kwietnia do 8 lipca 2005 r. oraz od 1 marca 2006 r. do 30 listopada 2015 r., za

które nie przedłożył świadectwa pracy w warunkach szczególnych. W tych okresach wnioskodawca zawierał za pośrednictwem spółki P. terminowe umowy, na podstawie których zawierał umowy o pracę z pracodawcą zagranicznym (C. Ltd albo S. Ltd) i był zatrudniany na stanowisku starszego mechanika na statkach pełnomorskich, eksploatowanych przez A. [...] od 6 kwietnia 2005 r. do 4 lutego 2016 r.

Sąd pierwszej instancji odnosząc się do kwestii świadczenia pracy na statkach żeglugi morskiej wskazał, że w orzecznictwie nie kwestionowano uprawnienia do emerytury tylko ze względu na świadczenie pracy u zagranicznego pracodawcy, w tym pracy na podstawie umowy cywilnej, jeżeli sporne okresy zatrudnienia były okresami składkowymi. W takiej ocenie jego ocenie dokonane w sprawie ustalenia co do umówionego rodzaju pracy, jej czasu, podporządkowania ubezpieczonego kapitanowi statku, odpłatności pracy lub prawa do płatnego urlopu prowadziły do wniosku, że wnioskodawca pracował na podstawie stosunku pracy, a w dacie złożenia wniosku o wcześniejszą emeryturę wnioskodawca spełnił wymagane przesłanki do nabycia prawa do spornej emerytury pomostowej, o których mowa w art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych.

Do odmiennej konkluzji doszedł Sąd drugiej instancji wskazując, że wnioskodawca bezspornie w okresie po 31 grudnia 2008 r. wykonywał zatrudnienie w ramach kontraktów z obcymi armatorami i podlegał tylko dobrowolnym ubezpieczeniom społecznym, ale nie podlegał ubezpieczeniu w Funduszu Emerytur Pomostowych z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, tj. odrębnemu (szczególnemu) systemowi ubezpieczeń na podstawie przepisów ustawy o emeryturach pomostowych, przeto nie może skorzystać z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił naruszenie: 1/ art. 4 pkt 6) w związku z art. 2 pkt 3) ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1924) przez błędną wykładnię i uznanie, że po 31 grudnia 2008 r. prawo do emerytury pomostowej przysługuje wyłącznie osobom fizycznym wykonującym pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli opłaciły składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych, co doprowadziło do niewłaściwego

uznania, iż wnioskodawca nie legitymuje się 15-letnim stażem pracy uprawniającym do nabycia spornej emerytury pomostowej, 2/ art. 29 ustawy o emeryturach pomostowych przez błędną wykładnię i uznanie, że Fundusz Emerytur Pomostowych jest odrębnym (szczególnym) systemem ubezpieczenia, w którym „obowiązek składkowy jest konsekwencją udzielonej ochrony prawnej i ma wpływ na wysokość oferowanego świadczenia”, a składka na FEP pozostaje w bezpośrednim lub pośrednim związku z prawem do emerytury pomostowej, 3/ art. 2 pkt 3) ustawy o emeryturach pomostowych w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm.) przez błędną wykładnię, że pracownikiem w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych jest wyłącznie osoba fizyczna podlegająca obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym i niewłaściwe zastosowanie wskutek uznania, że po 31 grudnia 2008 r. wnioskodawca nie był pracownikiem w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na potrzebę wykładni art. 2 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych, który „wywołuje poważne wątpliwości i powoduje rozbieżności w dotychczasowym orzecznictwie w odniesieniu do identycznych, a nawet podobnych, stanów faktycznych”. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania albo o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania, ponieważ sformułowane w niej wątpliwości prawne uzyskały już

należyte wyjaśnienie w judykaturze Sądu Najwyższego (por. wyrok z dnia 23 listopada 2016 r., II UK 430/15, OSNP 2018 nr 2, poz. 19), a w skardze nie zawarto argumentów prawnych, które mogłyby przemawiać za weryfikacją tej linii orzeczniczej. Kluczowe znaczenie dla prawidłowego osądu przedmiotowej sprawy miało ustalenie, czy skarżący legitymuje się wymaganymi okresami pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, wraz ze spornymi okresami wykonywania zatrudnienia po dniu 31 grudnia 2008 r., za które opłacał składki na dobrowolne ubezpieczenia społeczne. Zgodnie z art. 4 *in principio* ustawy o emeryturach pomostowych, prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi, którym zgodnie z art. 2 pkt 3 tej ustawy w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 8 ust. 1, 2a i ust. 6 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, był pracownik podlegający ubezpieczeniu emerytalnemu z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a także ubezpieczony, który przed dniem wejścia w życie ustawy z tytułu takiej pracy podlegał ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu. Wprawdzie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2016 r., II UK 196/15 (LEX nr 2044476) wskazano, że ustawa o emeryturach pomostowych ani ustawa o emeryturach i rentach z FUS nie zawiera odrębnej (własnej) definicji pojęcia „pracownik”, ale taka ocena dotyczyła stanu faktycznego, w którym weryfikacji podlegały okresy zatrudnienia przed 1 stycznia 2009 r. (czyli przed wejściem w życie ustawy o emeryturach pomostowych). W odniesieniu do takich okresów ustawodawca przyjął, że pracownikiem był każdy ubezpieczony, który przed dniem wejścia w życie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych pracował w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i podlegał ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu. W konsekwencji w zakresie uprawnień do emerytury pomostowej zależnych od okresów pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze przed 1 stycznia 2009 r. - zachowuje aktualność dotychczasowe orzecznictwo Sądu Najwyższego (por. wyroki z dnia 21 stycznia 2010 r., II UK 162/09, LEX nr 583806; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 286/09, LEX nr 602705; z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 5/10, LEX nr 589882; z dnia 8 marca 2003 r., II UK 196/02, OSNP 2004 nr 8, poz. 144; z dnia 12 lipca 2011 r., II UK 382/10, OSNP

2012 nr 17-18, poz. 221), w tym także stanowisko, że zgłoszenie do dobrowolnego ubezpieczenia nie wykluczało uznania pracowniczego szczególnego zatrudnienia u pracodawcy (zagranicznego armatora), jeżeli było ono wykonywane w szczególnych warunkach przed wejściem w życie ustawy o emeryturach pomostowych.

Odmierna ocena dotyczy okresów pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze po 31 grudnia 2008 r. (po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych), tj. okresów wskazanych w art. 4 pkt 6 tej ustawy. Ustawodawca przez zawarte w art. 2 pkt 3 odesłanie do art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (pomijając niemające znaczenia dla niniejszej sprawy art. 8 ust. 1, 2a i ust. 6 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) przyjął, że pracownikiem jest osoba fizyczna, która jest pracownikiem na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej i podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, tj. odrębnym (szczególnym) ubezpieczeniom na podstawie ustawy o emeryturach pomostowych. Takich warunków nie spełnia osoba wykonująca po 31 grudnia 2008 r. pracę poza obszarem Rzeczypospolitej Polskiej, która nie podlega szczególnemu ustawowemu (obowiązkowemu) systemowi ubezpieczenia w Funduszu Emerytur Pomostowych, choćby dobrowolnie opłacała składki na powszechne ubezpieczenia społeczne. Taka osoba nie spełnia warunku z art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych, bo nie jest ubezpieczonym pracownikiem, który po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 2 pkt 3 i art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, gdy prawo do spornej emerytury pomostowej ma być ustalone wyłącznie na podstawie art. 49 tej ustawy.

Mając na uwadze ujawnioną linię orzecznictwa w zakresie wykluczającym zaliczanie do okresów wymaganych do nabycia emerytury pomostowej okresów zatrudnienia u armatorów zagranicznych po 31 grudnia 2008 r. Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji w zgodzie z art. 398⁹ § 2 k.p.c., bez obciążania skarżącego kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej (art. 102 k.p.c.).

